

STORTINGET

Representantforslag 162 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Tom Staahle, Erlend Wiborg, Jon Engen-Helgheim
og Himanshu Gulati

Dokument 8:162 S (2025–2026)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Tom Staahle, Erlend Wiborg, Jon Engen-Helgheim
og Himanshu Gulati om en plan- og bygningslov
for krig og krise**

Til Stortinget

Bakgrunn

Verden står i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Denne vurderingen er også omtalt i regjeringens egen nasjonale sikkerhetsstrategi og totalberedskapsmelding fra 2025, Meld. St. 9 (2024–2025) Totalberedskapsmeldingen – Forberedt på krise og krig.

Stortinget har vedtatt en historisk satsing for å styrke det norske forsvarsets evne til å forsvare landet. Langtidsplanen innebærer en økonomisk ramme på om lag 1 600 mrd. kroner over tolv år. Ambisjonsnivået er hevet betydelig, og det er påkrevet for å møte trusler og sikre beredskap i Norge og nordområdene.

En økonomisk satsing er ikke tilstrekkelig i seg selv. Skal denne opptrappingen realiseres, må gjennomføringsevnen lokalt, regionalt og nasjonalt økes tilsvarende. Det innebærer at man må vurdere om lov- og regelverket er tilpasset det tempoet situasjonen krever.

Etterretningstjenesten, Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) beskriver i sine nyeste trusselvurderinger et trusselbilde som er mer sammensatt, mer digitalt og mer rettet mot sivile samfunnsfunksjoner enn tidligere. Skillet mellom fred,

krise og væpnet konflikt er mindre tydelig. Sivile mål og sivil infrastruktur inngår i staters bruk av press og makt.

Totalforsvarsmeldingen slår fast at hele samfunnet skal forberedes på kriser og krig, og at kommunene er en integrert del av totalforsvaret, med ansvar for å opprettholde grunnleggende tjenester også under langvarige og sammensatte hendelser (jf. Meld. St. 9 (2024–2025)). Kommunene er samtidig vertskap for alle større forsvarsanlegg i landet.

Grunnprinsippene i plan- og bygningsloven gir ikke de åpningene man trenger for hurtig etablering av større forsvarsanlegg eller forsvarsrelatert infrastruktur i en situasjon der tempo og evne til å snu seg raskt rundt er avgjørende. Loven er utformet for normalt tilstanden. Den bygger på grundighet, medvirkning, høringer, sektoravklaringer og klageadgang. Saker tar tid og er ressurskrevende.

Store militære anlegg vil i dag utløse reguleringsprosesser, konsekvensutredninger, høringer, innsigelser og klagebehandling. Slike prosesser tar ofte flere år. Loven har enkelte unntak for mindre tiltak, men gir ikke hjemmel til å sette til side sentrale saksbehandlingsregler, koordinere unntak på tvers av sektorlover eller etablere et samlet hurtigspor for større og komplekse forsvarsprosjekter.

I et endret trusselbilde, der risikoene og frontene skjerpes, og når Stortinget samtidig vedtar en betydelig opptrapping av forsvarsevnen, oppstår det et strukturelt misforhold mellom sikkerhetspolitisk ambisjon og plan- og bygningsrettslig virkelighet.

Danmark har etablert særskilte ordninger for hurtigere behandling av forsvarsrelaterte prosjekter. I kjølvannet av den akutte sikkerhetspolitiske situasjonen ble lovendringer fremmet og vedtatt på få uker for å sikre rask etablering og utvidelse av militær infrastruktur.

Det danske Folketinget har vedtatt en ny lov for å sikre hurtige prosedyrer for byggeprosjekter som tjener essensielle formål innen nasjonalt forsvar eller viktige sivile beredskapsformål.

Den danske loven (nr. 1097 av 15. september 2025) er implementert med umiddelbar virkning og gir staten fullmakt til å overta, gjennom forskrifter, visse offentlige rettslige fullmakter gitt til andre offentlige myndigheter, fravike eksisterende regler og forskrifter og forhindre eller begrense klagebehandling.

I Danmark vil det være mulig å gjøre unntak fra generelle regler og krav knyttet til administrative tillatelser mv. innenfor bygg, planlegging, miljø og naturregulering i forbindelse med spesifikke byggeprosjekter eller spesifikke driftsaktiviteter.

Loven gir også et eget rettslig grunnlag for ekspropriasjon av eiendom. I unntakssituasjoner vil det også være mulig å fravike annen lovgivning og andre administrative avgjørelser uten offentlig involvering. Danmark valgte å justere lovverket for å kunne realisere den politiske ambisjonen. Norge har foreløpig ikke en tilsvarende samlet hjemmel.

Det er nå en tid der kommunesektoren møter stadig tydeligere forventninger. Kommunene skal bidra med vertskapsstøtte, logistikk, areal, infrastruktur og samvirke med Forsvaret.

Kommunesektoren skal sikre at grunnleggende tjenester fungerer også under press. Dette skal skje i en tid der de samme kommunene ikke har et tilpasset rettslig verktøy dersom større forsvarsetableringer må gjennomføres raskt. Plan- og bygningsloven sikrer grunnleggende rettssikkerhetsgarantier i et demokrati.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til en særskilt lovhjemmel for hurtig behandling av større forsvarsanlegg og kritisk forsvarsrelatert infrastruktur, som ikke begrenses av den til enhver tid gjeldende plan- og bygningslov.

13. mars 2026

Tom Staahle

Jon Engen-Helgheim

Erlend Wiborg

Himanshu Gulati

